

Szczegółowe wymagania edukacyjne z języka polskiego dla klasy 8

Ocena celująca otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz :

1. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE:

- samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie; porównuje utwory; wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów i gatunków literackich do pełniejszego odczytania utworów; biegle posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów literackich; objaśnia funkcję różnego rodzaju środków stylistycznych użytych w tekście, funkcjonalnie stosuje środki stylistyczne w swojej wypowiedzi; samodzielnie odczytuje problematykę egzystencjalną i aksjologiczną poznawanych tekstów; twórczo poszerza interpretację utworu o potrzebne konteksty; sprawnie posługuje się terminologią dotyczącą innych dziedzin kultury; porównuje teksty należące do różnych dziedzin kultury; samodzielnie analizuje i interpretuje różne teksty kultury; twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje zgromadzone informacje we własnej pracy; wyjaśnia różnice między literaturą piękną, popularnonaukową, publicystyką; wskazuje w tekstach cechy reportażu, felietonu; samodzielnie wskazuje we współczesnej kulturze popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, nazywa sposób nawiązania; czyta w całości wszystkie wymagane lektury, zna ich treść i problematykę oraz chętnie czyta i zna wiele tekstów spoza podstawy programowej.

2. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE:

- formułuje wypowiedzi poprawne, bogate językowo, precyzyjne, zachowujące obowiązujące normy; świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; wykorzystuje funkcjonalnie mowę zależną i niezależną dla osiągnięcia w wypowiedzi pożądanego efektu; bogaci swoje słownictwo; bezbłędnie używa różnych rodzajów nazw osobowych i miejscowych; funkcjonalnie używa użytkowych stylów wypowiedzi; doskonalili własny styl wypowiedzi, mając świadomość cech dobrego stylu; wypowiada się swobodnie i kulturalnie w różnych sytuacjach; zapisuje poprawnie swoje wypowiedzi, dokonuje ich autokorekty.

3. TWORZENIE WYPOWIEDZI:

- wypowiada się, realizując zamierzony cel; wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych funkcjonalnie i twórczo środki retoryczne i stylistyczne; gromadzi potrzebny materiał, korzystając z różnych źródeł; pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny oraz formy wypowiedzi poznane w klasach I-VII, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe; twórczo i funkcjonalnie stosuje rytm akapitowy; formułuje tezę i hipotezę, dostosowuje je do przyjętej formy rozprawki; wyraża własne zdanie i uzasadnia je w sposób trafny i wnikliwy; podaje trafne przykłady i omawia je w sposób pogłębiony; formułuje wnioski; rozpoznaje w przekazach medialnych mechanizmy perswazji i manipulacji; twórczo przekształca cudzy tekst w celu osiągnięcia określonego efektu artystycznego; formułuje trafne, ciekawe pytania dotyczące warstwy znaczeń naddanych w utworze; recytuje utwór, prezentując własną interpretację tekstu z wykorzystaniem różnorodnych środków głosowych.

4. SAMOKSZTAŁCENIE:

- samodzielnie i aktywnie poszerza swoją wiedzę oraz pogłębia zainteresowania humanistyczne, korzystając z różnych form i źródeł; ma własne zdanie i prezentuje je w dyskusji; z zaangażowaniem włącza się w realizację projektów edukacyjnych; aktywnie, z sukcesami bierze udział w konkursach.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz :

1. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE:

- wyjaśnia różnice między poszczególnymi rodzajami, omawia cechy utworów synkretycznych; poprawnie posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów epickich, lirycznych i dramatycznych; poprawnie posługuje się nazwami gatunków, omawia cechy gatunkowe czytanych utworów; wskazuje funkcję użytych w tekście literackim środków językowych; poddaje refleksji problematykę egzystencjalną w poznawanych tekstach, hierarchizuje wartości, do których odwołuje się utwór; interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze; interpretuje dzieło sztuki;

funkcjonalnie włącza cytaty do wypowiedzi, określa funkcje literatury: pięknej, popularnonaukowej i publicystyki; określa cechy gatunków dziennikarskich (*reportaż*, *artykuł*); analizuje zauważone w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, opisuje sposób nawiązania do nich, czyta w całości wszystkie wymagane lektury i interpretuje je w połączeniu z kontekstami.

2. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE:

- formułuje wypowiedzi poprawne pod względem językowym; rozróżnia i stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; poprawnie stosuje w wypowiedziach mowę zależną i niezależną; wskazuje funkcję wykorzystania w wypowiedzi różnych rodzajów słownictwa; funkcjonalnie korzysta ze słowników; różnicuje słowa w zależności od ich treści i zakresu znaczeniowego; nazywa rodzaje nazw osobowych i miejscowych, używa ich poprawnych form; nazywa rodzaje stylów użytkowych, poprawnie używa ich w wypowiedzi; wyjaśnia zasady etykiety językowej, pisze poprawnie, zauważa popełnione błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne oraz dokonuje ich autokorekty.

3. TWORZENIE WYPOWIEDZI:

- tworzy rozbudowaną wypowiedź na podany temat, zachowuje logikę, spójność i kompozycję wypowiedzi; funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne w celu oddziaływania na odbiorcę; tworzy szczegółowy plan wypowiedzi; samodzielnie pisze wszystkie poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny oraz formy wypowiedzi poznane w klasach I-VII, stosując odpowiednie zasady kompozycji i zachowując zasady spójności językowej; stosuje rytm akapitowy; formułuje tezę i hipotezę; wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając różnorodnych argumentów; podaje celne i różnorodne przykłady ilustrujące argumenty; podsumowuje rozważania; rozpoznaje w różnych tekstach środki perswazji i manipulacji, wskazuje ich funkcję; zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; samodzielnie dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje); formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu; interpretuje głosowo utwór literacki, starając się zaciekawić słuchacza.

4. SAMOKSZTAŁCENIE:

- pogłębia swoją wiedzę przedmiotową, korzystając rzetelnie, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji; rozwija nawyk krytycznego myślenia i formułowania opinii; bierze udział w konkursach.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz :

1. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE:

- określa cechy charakterystyczne rodzajów literackich, wskazuje je w czytanych utworach; posługuje się terminologią związaną z analizą utworów epickich, lirycznych i dramatycznych; wymienia cechy gatunkowe omawianych utworów, nazywa gatunki literackie; rozpoznaje w tekście literackim użyte środki językowe (w tym: *neologizm*, *symbol*, *alegorię*, *ironię*), próbuje określić ich funkcję, określa problematykę egzystencjalną tekstów, nazywa wartości uniwersalne, do których odwołuje się utwór; odczytuje utwór, wykorzystując wybrane konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze; wskazuje elementy symboliczne; wyszukuje i porządkuje cytaty; wskazuje różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa; zna podstawowe cechy gatunków dziennikarskich (*reportaż*, *felieton*), samodzielnie znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, czyta w całości wszystkie wymagane lektury i interpretuje je.

2. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE:

- stosuje normę wzorcową i użytkową; rozpoznaje i tworzy różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; przekształca poprawnie mowę zależną w niezależną i odwrotnie, przestrzega zasad zapisu; rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i ograniczonym zasięgu, rozpoznaje zapożyczenia, archaizmy, neologizmy, kolokwializmy, słowa gwarowe; zna sposoby wzbogacania słownictwa i korzysta z nich; odróżnia treść i zakres wyrazu; używa poprawnych form nazw osobowych i miejscowych; poprawnie używa homonimów; rozpoznaje i nazywa różne style, różnicuje stylistycznie swoje wypowiedzi, świadomie stosuje w wypowiedziach zasady etykiety językowej, pisze zgodnie z normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, stara się poprawiać błędy

3. TWORZENIE WYPOWIEDZI:

- wypowiada się ustnie, wykorzystuje środki retoryczne; tworzy poprawnie plan wypowiedzi; pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny oraz formy wypowiedzi

poznane w klasach I-VII, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję; stosuje akapity; formułuje tezę i hipotezę; wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając właściwych argumentów; podaje odpowiednie przykłady ilustrujące argumenty; formułuje wnioski wynikające z argumentacji; rozpoznaje w różnych tekstach użyte środki perswazji i manipulacji; zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje); formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami utworu; głośno czyta i recytuje teksty, dobierając odpowiednie tempo i intonację.

4. SAMOKSZTAŁCENIE:

- korzysta z samodzielnie wybranych źródeł informacji, szanując cudzą własność intelektualną; rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania; wyraża opinie; aktywnie realizuje projekty, prezentuje efekty pracy indywidualnej lub grupowej.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz :

1. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE:

- wskazuje podstawowe cechy tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych, odnajduje je w czytanych utworach; posługuje się terminologią związaną z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi; zna nazwy gatunków lirycznych, epickich i dramatycznych w tym: pamiętnik, komedia, fraszka, sonet, pieśń, tren, ballada, epopeja, tragedia, wskazuje utwory należące do tych gatunków; wyszukuje w tekście literackim użytych środków językowych i nazywa je; wskazuje związek problematyki utworów literackich z życiem, opisuje wartości, do których odwołuje się utwór; zapoznaje się ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem utworu; wyszukuje w tekście informacje różnego typu, cytuje fragmenty tekstu; klasyfikuje poznawany tekst jako literacki, publicystyczny lub popularnonaukowy; rozpoznaje gatunki dziennikarskie (w tym: *reportaż* i *felieton*); znajduje w omawianych tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych; czyta w całości wszystkie lektury.

2. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE:

- stara się stosować normę wzorcową i użytkową; tworzy poprawne wypowiedzenia wielokrotnie złożone; przekształca poprawnie mowę niezależną w zależną; rozpoznaje różnicowanie słownictwa języka polskiego, rozpoznaje zapożyczenia, archaizmy, słowa gwarowe; wzbogaca swoje słownictwo; ma świadomość treści i zakresu używanych wyrazów; stara się używać poprawnych form nazw osobowych i miejscowych; wyjaśnia znaczenie homonimów; zauważa różnicowanie stylistyczne wypowiedzi, dostosowuje styl do formy wypowiedzi, stosuje zasady etykiety językowej, pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej.

3. TWORZENIE WYPOWIEDZI:

- wypowiada się ustnie, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi, używa środków retorycznych; pisze plan wypowiedzi; pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny oraz formy wypowiedzi poznane w klasach I-VII, starając się zachować wyznaczniki gatunku; stosuje akapity zaznaczające trójdzielną budowę pracy; formułuje tezę i hipotezę; wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając prostej argumentacji; przedstawia argumenty w dyskusji na temat znanych mu z doświadczenia problemów; podaje przykłady ilustrujące argumenty; formułuje proste wnioski; rozpoznaje w różnych tekstach podstawowe środki perswazji i manipulacji; zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; przekształca tekst cudzy (skraca, streszcza, rozbudowuje); formułuje pytania związane z utworem; głośno, płynnie czyta i recytuje teksty, przestrzega zasad intonacji zdaniowej.

4. SAMOKSZTAŁCENIE:

- korzysta, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji; uczy się systematycznie; uczestniczy w projektach edukacyjnych; podejmuje próby prezentowania przygotowanego materiału; rozwija umiejętność krytycznego myślenia, wyraża swoje zdanie.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

1. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE:

- klasyfikuje czytany utwór literacki jako należący do *epiki*, *liryki* lub *dramatu*; zna podstawowe pojęcia związane z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi; wie, że istnieją gatunki literackie (w tym: *fraszka*, *sonet*, *pieśń*, *hymn*, *satyra*, *tragedia*, *powieść historyczna*), odróżnia je od rodzajów literackich; wiąże czytany utwór ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem; wyszukuje w tekście wskazane informacje; czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów publicystycznych i popularnonaukowych; rozpoznaje

wskazany przez nauczyciela tekst jako *reportaż*; zauważa we wskazanych przez nauczyciela tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, czyta w całości wszystkie wymagane lektury.

2. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE:

- rozpoznaje i tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone; odróżnia mowę niezależną od zależnej; zauważa zróżnicowanie słownictwa języka polskiego, rozpoznaje słownictwo gwarowe, środowiskowe; stara się wzbogacać swoje słownictwo, wyjaśnia znaczenie wyrazów; rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, używa ich; podaje przykłady homonimów; stara się dostosować styl do tworzonej wypowiedzi, stosuje podstawowe zasady etykiety językowej, nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym, funkcjonalnie korzysta ze słowników: ortograficznego, języka polskiego, poprawnej polszczyzny, prowadzi zeszyt przedmiotowy.

3. TWORZENIE WYPOWIEDZI:

- wypowiada się ustnie na podany temat; używa prostych środków retorycznych; tworzy plan wypowiedzi; pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny oraz formy wypowiedzi poznane w klasach I-VII; stosuje akapity; formułuje prostą tezę i hipotezę; przedstawia rzeczowe argumenty w dyskusji na temat problemów znanych z codziennego życia; podaje przykłady ilustrujące argumenty; podejmuje próby wnioskowania; rozpoznaje w różnych tekstach środki perswazji i manipulacji; zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; przekształca tekst cudzy (skraca, streszcza); formułuje pytania dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu; recytuje teksty, zachowując podstawowe zasady wymowy.

4. SAMOKSZTAŁCENIE:

- korzysta, z poszanowaniem praw autorskich, z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela; rozwija nawyk systematycznego uczenia się; uczestniczy w pracy grupowej, współpracuje z innymi w realizacji projektów edukacyjnych; uczestniczy w programowych wyjściach o charakterze kulturalnym.